

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Aşağıdaki sorularımın, *Tarım ve Orman Bakanı İbrahim Yumaklı* tarafından Anayasanın 98 ve İç Tüzüğü'nün 96. ve 99. Maddeleri gereğince yazılı olarak cevaplandırılmasını arz ederim.

Öznur Bartin

Hakkâri Milletvekili

Hakkâri ilimizin Yüksekova ilçesine bağlı Esendere beldesi Güvenli köyüne bağlı Nerman mezrasında 5 Eylül 2025'te başlayan yangın, coğrafi ve iklimsel koşulların da etkisiyle kısa sürede büyümüş, komşu köylere sıçramıştır. Yangına ilk müdahaleyi yapmak isteyen yurttaşların askerî birlikler tarafından engellendiği yönündeki iddialar, "yasaklı bölge" statüsünün afet ve acil durumlarda dahi yaşam hakkının önüne geçtiğini göstermektedir. Yurttaşların kendi yaşam alanlarını savunmasına izin verilmemesi, doğanın ve köylerin göz göre göre yok oluşa terk edilmesi anlamına gelmektedir.

7 Eylül 2025'te Şemdinli ilçesi Öveç köyü Karaağaç (Derya) mezrasında başlayan yangın, kısa sürede yerleşim alanlarına ulaşmış, köylerin tahliyesi gerçekleşmiş ve yangın geniş bir alana yayılmıştır. Yangına karşı devletin etkin ve zamanında bir müdahale geliştirememesi, özellikle gece görüşlü uçakların hâlâ envantere alınmamış olması, yangınların gece boyunca kontrolsüz biçimde büyümesine yol açmıştır. Bu durum sadece teknik yetersizlik değil, kamu kaynaklarının ekolojik güvenlikten uzak alanlara yönlendirilmesinin yarattığı politik bir tercihtir.

Her iki vaka, iktidarın anayasal yükümlülüklerini yerine getirmediğini göstermektedir. Anayasa'nın 56'ncı maddesi, devletin çevreyi koruma ve geliştirme görevini tanımlar. 6831 sayılı Orman Kanunu, yangınlara karşı korunmayı devletin asli sorumluluğu olarak belirler. Buna karşın; yangınların büyümesine göz yumulması, yurttaşların çabasının engellenmesi, etkin söndürme kapasitesinin sağlanmaması ve şeffaf veri paylaşımından kaçınılması, bu yükümlülüklerin bilinçli olarak ihlal edildiğine işaret etmektedir.

Özellikle Kürtlerin yoğun yaşadığı Hakkâri, Şırnak ve bölge kentlerinde son yıllarda meydana gelen yangınlar, sadece köylerin ve doğanın değil, aynı zamanda ekolojik dengenin ve kültürel yaşam alanlarının da tahribatına yol açmaktadır. Ekolojik yıkım, meraların, otlakların ve ormanların yok edilmesiyle hayvancılığı ve tarımsal üretimi çökertmekte; yaban hayatını geri dönülmez bir şekilde yok etmektedir. Bu yangınlar yalnızca ekolojik değil, aynı zamanda toplumsal bir yıkım yaratmaktadır.

Orman Genel Müdürlüğü verilerine göre, 2025 yılı 1 Ocak–17 Ağustos tarihleri arasında 5.231 yangın çıkmış, yaklaşık 64.500 hektar alan yok olmuştur. Bu veriler, Hakkâri ve Şırnak'taki yangınların münferit değil, ülke genelinde yapısal bir kriz bağlamında ele alınması gerektiğini göstermektedir. Yine özellikle Kürtlerin çoğunlukta yaşadığı bölge kentlerinde müdahale eksiklikleri, askerî yasak statülerinin sivil müdahaleyi engellemesi ve şeffaflığın sağlanmaması, ekolojik adaletin sistematik biçimde ihlal edildiğini ortaya koymaktadır.

Dolayısıyla, ilgili Bakanlıkların kamuoyunu şeffaf biçimde bilgilendirmesi, ihmallerin ve sorumluların açığa çıkarılması için gerekli adli ve idari soruşturmaları derhâl başlatması ve ekolojik güvenliği esas alan yapısal önlemleri hayata geçirmesi zorunludur. Esendere beldesinde yurttaşların müdahalesinin engellendiği, Şemdinli'de ise müdahalenin geciktiği bu yangınlar; yalnızca köylerimizi ve ormanlarımızı değil, aynı zamanda canlı yaşamını ve ekolojik dengeyi yok oluşturmaktadır. Özellikle Kürtlerin yoğun yaşadığı bölge kentlerinde ortaya çıkan bu tablo, toplumsal adaletsizliğin ve iktidarın çevresel sorumluluklarını yerine getirmemesinin en görünür örneklerinden biri olarak dikkat çekmektedir.

Bu bağlamda;

1. Bakanlığınız kayıtlarına göre 1 Ocak 2025 tarihinden bugüne kadar ülke genelinde kaç orman yangını meydana gelmiştir? Bu yangınların aylara, illere ve ilçelere göre dağılımı nedir? Yanan toplam alanın hektar bazında orman, tarım, mera ve diğer kategorilerdeki ayrımı nasıldır?
2. Aynı dönemde Hakkâri ve Şırnak illerinde toplam kaç yangın çıkmıştır? Bu yangınlarda kaç hektar orman ve tarım alanı tahrip olmuştur? İl ve ilçe bazında istatistikleri paylaşır mısınız?
3. Hakkâri'nin Yüksekova ilçesi Esendere beldesi Nerman mezrasında 5 Eylül 2025 tarihinde çıkan yangına ilişkin ilk ihbarın alınma tarih ve saati nedir? Bu ihbara istinaden sevk edilen kara ekipleri ve hava unsurlarının türleri, tescil bilgileri, sevk ve müdahale başlangıç saatleri kronolojik olarak nedir?
4. Esendere Nerman yangınında yöre halkının müdahalesinin askerî veya idari gerekçelerle engellendiğine dair Bakanlığınızın elinde resmi kayıt, yazışma veya bildirim var mıdır? Varsa bunların tarihleri, içerikleri ve muhatapları nelerdir? Yoksa söz konusu iddialar hangi birim tarafından incelenmiş ve nasıl sonuçlandırılmıştır?
5. Şemdinli'nin Öveç köyü Karaağaç (Derya) mezrasında 7 Eylül 2025'te çıkan yangına ilişkin ilk ihbar hangi tarihte ve saatte alınmıştır? Tahliyelere rağmen neden zamanında ve etkin müdahale gerçekleştirilememiştir? Bu konuda Bakanlığınız bir iç denetim veya soruşturma başlatmış mıdır?
6. Hakkâri bölgesinde konuşlandırılmış veya konuşlandırılacak hava platformları (uçak, helikopter) hangileridir? Bu platformlardan kaç gece görüş veya termal keşif yeteneğine sahiptir? 2025 yaz sezonunda aktif olarak kullanılan gece görüşlü hava aracı sayısı nedir? Esendere ve Şemdinli yangınlarına bu araçlar sevk edilmiş midir? Sevk edilmediyse gerekçeleri nelerdir?

7. Türkiye'nin envanterinde gece görüşlü yangın söndürme uçakları ve termal görüntüleme sistemleri bulunmakta mıdır? Eğer bulunmuyorsa, bu kapasitenin hâlen neden tedarik edilmediğini açıklar mısınız? Gece görüşlü hava unsurlarının temini için bütçeden ayrılan ödenek ne kadardır?
8. 6831 sayılı Orman Kanunu, yangınların önlenmesi ve söndürülmesi konusunda devletin sorumluluklarını açıkça düzenlemektedir. Buna rağmen Hakkâri'de yaşanan vakalarda yurttaşların müdahalesinin engellenmesi ve geç müdahaleler nedeniyle ortaya çıkan ekolojik tahribatın hukuki ve idari sorumluluğu hangi kurumlara aittir? Bu konuda bir soruşturma başlatılmış mıdır?
9. Bakanlığınızın askerî yasak bölge veya güvenlik bölgesi statüsündeki alanlarda yangın söndürme ve tahliye faaliyetlerine katılımına ilişkin yazılı prosedürü nedir? Esendere Nerman yangınında sahada müdahaleyi kısıtlayan spesifik bir askerî veya valilik kararı bulunmakta mıdır? Varsa tarih, muhatap ve içeriği nedir?
10. Esendere ve Şemdinli yangınlarında müdahale gecikmelerinin gerekçeleri nedir? Bu gecikmeler lojistik, güvenlik, meteorolojik koşullar, idari yetki, siyasi kararlar veya personel-ekipman yetersizliği gibi hangi sebeplerden kaynaklanmıştır?
11. Söz konusu yangınlara ilişkin Bakanlığınızın ilk saha tespit raporları nelerdir? Hektar bazında orman, maki, bozkır, mera, otlak ve yerleşim altyapısında meydana gelen zararların dağılımı nedir? Bu konuda yapılmış ekolojik zarar değerlendirmeleri kamuoyu ile paylaşılacak mıdır?
12. Benzer olayların tekrar etmemesi için Bakanlığınızın uygulamaya koyduğu veya planladığı erken uyarı sistemleri, yerel müdahale kapasitesini güçlendirmeye dönük programlar, gece operasyonlarına uygun teknik ve lojistik yatırımlar ile askerî alanlarla koordinasyonu sağlayacak protokoller nelerdir? Kısa, orta ve uzun vadeli yol haritanızı kamuoyuyla paylaşır mısınız?
13. Yangınlar nedeniyle yurttaşların yaşadığı maddi kayıpların (ev, tarım alanı, hayvancılık, altyapı vb.) telafisi için Bakanlığınız tarafından ne gibi çalışmalar yürütülmektedir? Yanan ormanların yeniden ağaçlandırılması ve ekolojik dengenin onarılması için hangi programlar hayata geçirilecektir?